

Сутність і функції фінансового ринку

В умовах ринкової економіки постійно відбуваються процеси акумуляції тимчасово вільних коштів різних суб'єктів ринку, їх подальший розподіл, перерозподіл та спрямування у вигляді позикового та інвестиційного капіталів у різні сфери економіки з метою її розвитку. Ці процеси здійснюються на фінансовому ринку, де відбувається рух грошей як капіталу.

Фінансовий ринок — особлива сфера фінансової системи, складова її інфраструктури, де здійснюється рух тимчасово вільного капіталу, формуються і функціонують обмінно-пере-розподільні відносини, пов'язані з процесами купівлі-продажу вільних фінансових ресурсів, їх трансформація в позиковий та інвестиційний капітал через фінансово-кредитні інститути на основі попиту та пропозиції, формується ціна на різноманітні фінансові інструменти.

Фінансовий ринок — це складова ринку ресурсів.

Головною передумовою існування фінансового ринку є не-збігання потреб у фінансових ресурсах того чи іншого суб'єкта ринкових відносин із наявністю джерел задоволення таких потреб.

В економіці постійно відбувається кругообіг фінансових ресурсів, суб'єктами якого є домашні господарства, підприємства, держава і різні фінансові інститути — фінансові посередники.

У процесі господарювання в одних суб'єктів виникає потреба в додаткових коштах з метою розширення діяльності, а в інших — нагромаджуються заощадження.

Фінансовий ринок допомагає зустрітися продавцям і покупцям особливого товару — фінансових зобов'язань, він займає важливе місце на ринку ресурсів, адже сприяє обміну грошей майбутніх на гроші нинішні.

Розглянемо взаємовідносини продавців та покупців вільних коштів на фінансовому ринку (рис.1).

Рис. 1. Взаємовідносини продавців та покупців на фінансовому ринку

Головними суб'єктами фінансового ринку є домашні господарства, в яких у більшості випадків доходи перевищують видатки на величину заощаджень. Через фінансові інститути (банки, страхові компанії, інвестиційні фонди та ін.) заощадження домашніх господарств перетворюються в інвестиції для підприємств, що дає їм змогу розширити діяльність (рис. 2).

Значення фінансового ринку в системі ринкових відносин полягає у можливості відкласти нинішнє споживання, нагромадити заощадження і спрямувати їх у сферу підприємництва.

Фінансовий ринок — це підсистема фінансових відносин, що має структуру та визначені функції. Фінансовий ринок виконує такі функції:

- — обслуговує товарний обіг за допомогою кредиту;
- — акумулює грошові заощадження та нагромадження населення, підприємств, держави;

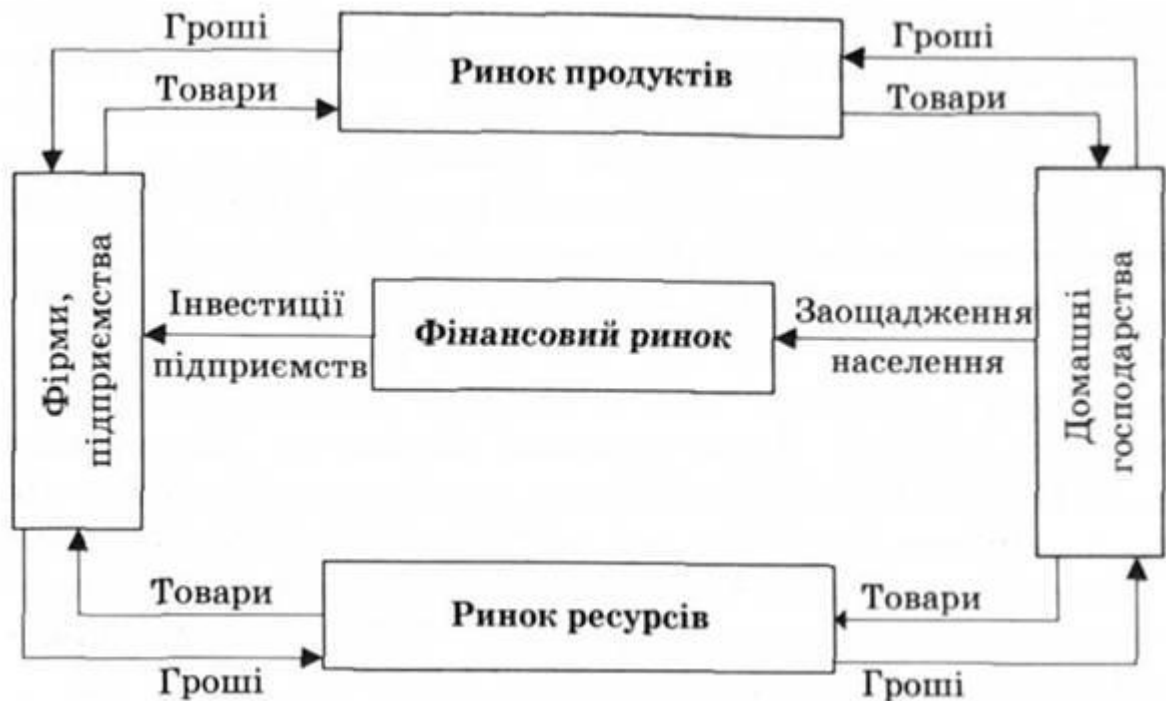

Рис. 2. Місце і роль фінансового ринку в системі ринкових відносин

- — трансформує акумульовані грошові кошти у позиковий та інвестиційний капітали;
- — реалізовує вартість, втілену у фінансових активах, та організовує процес доведення фінансових активів до споживачів (покупців, вкладників);
- — перерозподіляє на взаємовигідних умовах грошові кошти підприємств з метою їх ефективнішого використання;
- — впливає на грошовий обіг та прискорення концентрації й централізації капіталу, обороту капіталу, що сприяє активізації економічних процесів;
- — формує ринкові ціни на окремі види фінансових активів;
- — здійснює страхову діяльність і створює умови з метою мінімізації фінансових та комерційних ризиків;
- — кредитує уряд, місцеві органи самоврядування шляхом розміщення урядових і муніципальних цінних паперів;
- — обслуговує населення під час кредитування споживчих видатків.

Економічна роль фінансового ринку полягає в його здатності об'єднати дрібні, розрізнені грошові кошти в інтересах усього суспільного нагромадження. Це дає змогу активно впливати на концентрацію та централізацію виробництва та капіталу, забезпечити рух фінансових потоків, перехід вільних фінансових фондів (заощаджень) в інвестиції.

Держава пов'язана з фінансовим ринком через економічні відносини, що виникають між державою й іншими суб'єктами ринку стосовно створення, розподілу, перерозподілу та використання вартості ВВП і національного доходу країни. При цьому утворюються централізовані та децентралізовані фонди фінансових ресурсів. Через державні позики на фінансовому ринку шляхом емісії та розміщення державних цінних паперів держава має змогу фінансувати дефіцит державного бюджету.

Систему взаємозв'язків на фінансовому ринку між різними економічними суб'єктами (державою" юридичними та фізичними особами) представлено на рис. 3.

Рис. 3. Система взаємозв'язків між суб'єктами фінансового ринку